

2

3

3

4

5

6

1713.

1. Wolpeki, Christianus Michael: De equitationis
crimine usum medico.
2. Voering, Paulus: De obligatione delinquentis ad con-
fessionem criminum propriorum coram magistratu.
3. ^{no 5} Traffins, Fredericus Henricus: De lege Faleriæ,
ejus origine, dispositione nec non usu in foro
Lexovico... 2 Exempl.
4. ^{no 6} Tribnerus, Aridus Henricus: De observantia Colle-
giorum judiciorum occasione § 49 rescript. d.
anno 1661.
- 4a. Hilliger, Legimundus Gottlieb: De eo, quod fit
in honorem matrimonii 2 Exempl.
5. Trenchen, Gott. Fredericus: De fundamentis officiorum
erga patriam.
6. Thierling, Dr. Daniel: De artibus episcopi Romani in
conservanda monarchia

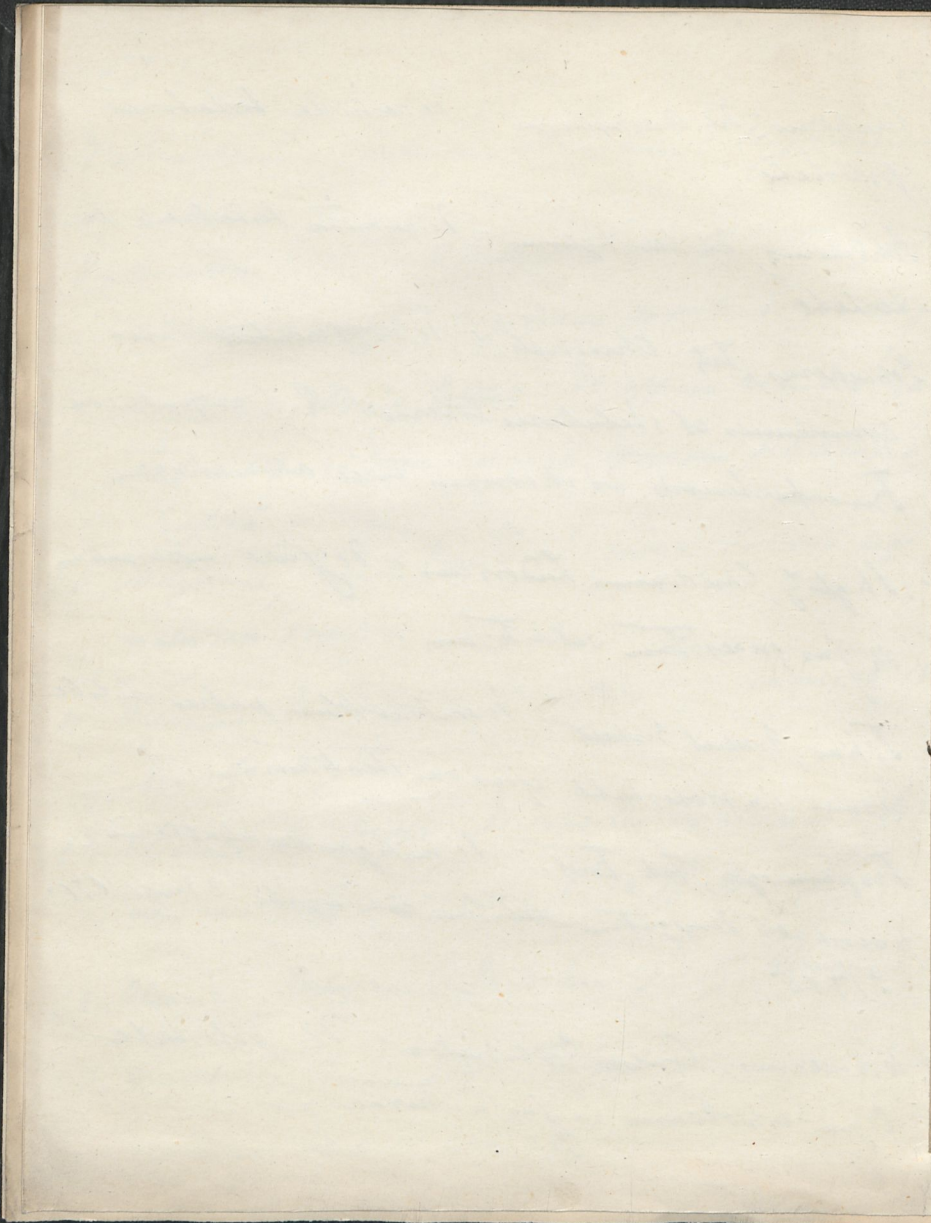
1713.

7. Menckemus, Erhardus Hermannus: De juramento
abbatis.
8. Menckemus, Gumpertus Ludovicus: De auctoritate ad
alimenta nepoti illegitimus praestanda non obligato.
9. Metzlerus, Daniel Gottlieb: De officiis hominis, quod
aliis debet ratione summae ipsorum felicitatis
habita.
10. Metzlerus, Daniel Gottlieb: De poena divina legi
naturalis annexa.
11. Olearius, In. Fridler: Incretatio V. occasione l. 14.
Dig. de 2. j.
12. Olearius, In. Fridler: De consilio in alterius injuriam
non mutando occasione l. 75 ff. d. 7. j.
13. Olearius, Philippus: De fortuna populi Romani.
14. Rechenberg, Carolus Otto: Institutio jurisprudentiae
naturalis lib. III. tit. 6, 7, 8, 9.

1713.

15. Schacherus, Joh. Anstaplerus: De restricta testatoris potestate.
16. Schacherus, Joh. Anstaplerus: De restricta testatoris potestate.
17. Schacherus, Joh. Christoph: De differentiis juris communis et statutaris liberae S. R. I. respublicae Francopurtensis ad Maenam circa alienationes.
18. Shigly, Christianus Ludovicus: De jure imperatorum in jus quaesitum subditorum.
19. Titius, Gualterus Gerhard: De contractibus patris et liberorum in potestate ejus existentium.
20. Tropaeus, Joh. Frid.: De mitiganda adulterii poena et denegatae debiti conjugalitatis sumptibus. 2 Sumpt. 1713
: 1745
21. Wincklerus, Cordus Gochstadius: De potestate legum civilium in jus naturalae.

I
I
I
A
C
-

7
Pri. 59. num. 34. P. Ha 59.

29.

1713, 3^b

DISSERTATIO JURIDICA
DE
LEGE FALCIDIA
EJUS
ORIGINE, DISPOSITIONE
NEC NON
USU IN FORO SAXONICO

QUAM
OCCASIONE CONST. EL. I. P. III.
SENSU ILLUSTRIS JCTORUM ORDINIS
P R Æ S I D E

D. FRIDERICO HENRICO GRAFFIO,
SUPR. CUR. PROV. ADVOCAT. ORDIN.

MODESTÆ ERUDITORUM DISQUISITIONI,
AD D. XXII. AUG. AN. MDCCXIII.
SUBJIGIT

CHRISTIANUS AUGUSTUS GLASER,
SORAV. LUSAT.

L I P S I Æ,
LITTERIS IMMANUELLIS TITII

V I R O
ILLUSTRI, EXCELLENTISSIMO ATQUE
MAGNIFICO, DOMINO,
DOMINO
ABRAHAMO CHRISTOPHORO
PLAZIO,
JCTO CELEBERRIMO,
SERENISSIMI POTENTISSIMIQUE
POLONIARUM REGIS ET ELECTORIS SAXONIE
IN SUPREMO PROVOCATIONUM JUDICIO
CONSILIARIO,
IN CURIA PROVINCIALI SUPREMA, ET SCABINORUM
COLLEGIO ASSESSORI GRAVISSIMO,
CIVITATIS LIPSIENSIS CONSULI
MERITISSIMO & reliqua,
DOMINO SUO, MECÆNATI, ATQUE PATRO-
NO ÆTATEM USQUE DEVENERANDO,
EA, QUÆ PAR EST, OBSERVANTIA
DISSERTATIONEM HANC
SACRAM ESSE
VOLUIT

PRÆSES
ET
RESPONDENS.

V I R O
PLURIMUM REVERENDO, AMPLISSI-
MO, DOCTISSIMOQUE
D O M I N O
M. MATTHIÆ EPHRAIM
L U C I O,
ECCLESIARUM ILLERSDORFFENSIVM
P A S T O R I,

OPTIME MERITO, AC FIDELISSIMO,
VITRICO SUO, GENITORIS INSTAR
OMNIMODA SUBMISSI ANIMI PIETATE AC REVERENTIA
AD URNAS USQUE
COLENDO,

PRIMITIAS HASCE ACADEMICAS

OBSEQUII PIGNUS,
DAT, DICAT, CONSECRAT,

filius obedientissimus

CHRISTIANUS AUGUSTUS GLASER.

VIR PLURIMUM REVERENDE &c.

PARENS HONORATISSIME,

Non diu arcessendæ sunt rationes, quæ, quod *svavissimo* Nomini Tuo, hasce primitias meas offerre, ausus fuerim, me moverint. Qui enim secum paulisper pensitat, quantum vel ex solius naturæ instinctu debeant liberiparentibus, is facillimo intuitu, reverentiam erga TE meam animadvertens, hanc dedicandi audaciam benigniter excusabit. Sane, vix in mentem revocare lubet ea omnia, qui-

quibus infucatum & plane integer-
rimum amoris affectum tot annis mi-
hi exhibere non dubitasti: status e-
nim ille, cui *Divina* Providentia,
optimo genitore orbatum, me subje-
cerat, durior admodum videbatur,
ita, ut in hunc usque diem non sine
animi moerore recordari queam. At-
que eo magis consideranda venit
præsens vitæ ratio, cui Tu, *Benignissi-
me Parens*, meliorem dedisti fortu-
nam. TUA benignitas ea supplere
& perficere voluit, quæ per genito-
ris jacturam videbantur amissa. Nun-
quam defuisti *exemplo*, nunquam
consilio, nunquam *auxilio*. Verbo:
abundabas semper beneficiorum ge-
neribus, tenuitatem meam adjuvanti-
bus. Quæ, cum ita sint, neminem vi-
deo post DEUM immortalem, quem
salutis meæ autorem venerari liceat,
quam quidem TE, *optime Parens*. Nul-
lus

lus adeo curæ cordique habuit indi-
gentiam meam. Nullus inde majores
de vincitissimæ mentis expectare
potest tesseras. Accipe itaque serena,
uti semper quidem soles, fronte,
grates humillimas, quas TIBI perfol-
vit animus meus. Accipe illas per
publicam hanc confessionem. Acci-
pe has studiorum primitias, & incre-
menta, si quæ forsan sunt, vel erunt,
ac firmiter persuasum TIBI habeas,
me per totam ætatem cogitaturum,
quomodo ipsa re compensare quo-
dammodo possim tot sinceritatis
TUÆ documenta. DEUS TE servet sa-
num atque incolumem per feros us-
que annos, in emolumentum eccle-
siæ, lectissimæ matris delictum, mei-
que solatium. *Vale & Fave*

*Dabam Lipsiæ,
die 22. Aug. 1713.*

filio obsequenissimo
CHRISTIANO AUGUSTO GLASERO.

PRŌEMIUM.

UNicum atque inæstimabile generi mortalium in vita civili solatium esse libertatis felicitatem, non solum leges ostendunt, præcipue PAULUS in *l. 106. ff. de R. J.* sed & quilibet miser hoc insigni brabeo privatus, cui in hoc tantummodo ea, conquiri nimirum adversam suam fortunam, relicta, testatur. Si enim ad statum libertatis, i. e. naturalem, in quo omnes liberi præsumuntur, quis respiciet, facili forte intuitu videbit, nullam asperiores reperiri conditionem, quam servitutis, quæ tanquam novus & præternaturalis status jure gentium introducta. *l. 4. ff. d. Just. & Jur. Pr. J. de libert.* Nullus igitur erraverit, si libertatem cum vita, servitutem cum morte comparat. Eo enim & respexerunt LL. Romanæ, quæ ejusmodi servitutis pœnam tanquam mortem civilem considerarunt, & quemvis eam passum pro mortuo declararunt. *l. 64. §. ult. ff. pro Soc. & l. 209. ff. de R. J.* BRIS-

A

SO-

SONIUS & CONAN. *Lib. 8. c. 10. n. 2.* Quivis autem de ratione sollicitus, sciat, id eo factum esse, quod cum libertate simul etiam ejus effectus pereat, ita, ut sicuti mortuus, cum vita naturali omni actione humana privetur, quoque ejusmodi homo simul cum libertate tanquam vita civili ad instar mortis naturalis, civilem sive servitutem passus, jura liberis alias competentia amittat. Quo durior autem servitutis conditio, eo felicior inæstimabilis libertas, qua cuique facere permixtum, nisi, si quid vi aut jure prohibetur *l. 23. §. fin. ff. de acq. vel amitt. Poss. l. 15. ff. de Cond. Instit. l. 185. ff. de R. J.* Cognoscitur autem libertas ex triplici potissimum fonte, jure scilicet CONNUBIORUM, CONTRACTUUM & TESTAMENTORUM, quæ infallibilia libertatis indicia existunt, ut inde valide concludi possit, quod is, qui hujusdem juris particeps est, quoque cum effectu liber dici valeat. Inter præcipua vero libertatis indicia, de quibus jam dictum, referenda testandi facultas, sive in ultimum, id est, mortis eventum, de bonis suis valide & libere disponendi potestas. arg. *l. 32. ff. de R. J. vid. & B. STRYCK. in Usu Modern. ff. de Statu hom. §. 8. DAUTH. de Testamentis Rubr. qui Testam. fac. poss. n. 241.* Nemo enim cum effectu liber dici potest, cui jam dicta testandi potestas ad-

emta;

emta; Siquidem apertum est, ejusmodi personæ, quæ jure testari impediuntur, liberæ quidem quod dici possint, intuitu servitutis, quod nimirum ingenuæ sint, non autem cum effectu, quoad testandi facultatem, tanquam præcipuum libertatis indicium. Exemplum vide in filio fam. qui ne quidem permittente patre, ultimam voluntatem, nisi de peculio castrensi vel quasi, intuitu cujus pro patre fam. habetur & speciale quoddam legibus sancitum est *l. 2. ff. ad S. C. T. um Maced.* conficere potest *l. 3. ff. qui Test. fac. poss. c. l. 45. ff. §. 1. de R. J.* cui tamen libertatem naturalem nemo denegabit. Verum enim vero, cum testamentorum materia, tam propter insignem libertatem olim testatoribus competentem, quam novio rem juris dispositionem, nimiam hanc & quasi infinitam coangustantem, ut & taceamus ob innumeras dubias exinde emergentes juris quæstiones, consideratione digna sit: Ita operæ pretium fore existimavimus, de iisdem legibus, quibus Testatorum potestas restricta, præcipue vero **LEGE FALCIDIA**, ejusque præsertim Origine, dispositione, nec non usu practico in foro Saxónico, hasce pagellas conscribere, Benevolòq; Lectori, ea, qua par est, humanitate offerre. Omnia vero, quæ forte invenies, ad palatum non adeo accommodata, reciproca humanitate in bonam partem interpreteris, rogamus.

CAP. I.

DE

LEGIS FALCIDIÆ
ORIGINE.

§. I.

Lim, videlicet LL. XII. Tabularum infinita erat Testatorum libertas, ut neglecto heredis favore, an aliquod lucrum ex hereditate accipiat, vel non, totum patrimonium legatis absorbere valerent, uti videre est ex verbis Fragment. XII. Tabb. *Tit. de Test. UTI QUIS LEGASSET SUÆ REI, JUS ESTO*: item *ULPIANUS Tit. de Tutelis §. Testamento. 14.* ubi etiam ejusmodi verba inveniuntur: *PATER FAMILIAS UTI LEGASSET SUPER PECUNIA, TUTELAVE SUÆ REI, ITA IUS ESTO*: vid. *CUJACIUS h. l. CORNIFICIUS l. 1. ad HERENNIUM juncto pr. 7. de Leg.* Unde factum, ut herede vel ob nullum, vel minimum, lucrum hereditatem repudiante sapius & plerumque ejusmodi testatores intestati decesserint, *pr. Inst. de Lege Falc.* Ne tamen hoc malum in odium testatorum increceret, tam ex auctoritate jura constituentium, quam interpretatione legum, nimia ista libertas in testando est restricta *l. 120 ff. de V. S.*

§. II.

Ejusmodi vero Leges testamentariæ proprie sic dictæ, quibus infinita alias testandi libertas coërcebatur, tres præcipuæ apparent. Prima est *LEX FURIA* a Cajo Furio Tribuno plebis lata, qua lege prohibitum est Testatori, supra mille asses, i. e. mille aureos legare, aut mortis causa donare, nisi cognatis, certisque aliis personis, quibus exceptis, si heres extraneus quodam ex testamento plus præfinita quantitate

EJUS ORIGINE, DISPOSITIONE &c. §

tate acciperet, quadruplum ejus reddere cogebatur. ALTERA lex erat VOCONIA a QUINTO VOCONIO SAXA, idem Tribuno Plebis, Cœpione & Philippo Coss. Anno U. C. 594. promulgata. Hac lege vetitum fuit, ne cui plus ex legato, quam heredi relinqueretur. Cujus legis dispositionem pulchre & eleganter explicat THEOPH. DIDAC. COVARRUVIAS *in cap. Raynutius in pr. n. 35. X. de Testam.*

§. III.

Postquam autem ejusmodi legibus nondum satis de coercenda libertate testandi cautum erat, dum impune contra utriusque dispositionem, legi fraus fieri poterat (& quidem contra FURIAM quando testator 4. millia assium s. aureorum possidens, 4. singulis legabat, tunc enim eo in casu nil contra legem FURIAM faciebat testator, cum id fieret, quod lege sancitum est. Ideoque eam legem inter minus perfectas ULPIANUS *c. 1. Inst. §. minus §. c. 28. §. intestati*, refert. Contra VOCONIAM, quando testator 40. aureos in bonis habens, triginta & novem singulis ejusdem numeri legatariis tribuebat quo casu unicus tantum, nempe quadragesimus, tanquam residuum manebat apud heredem vid. CUJACIUS *Tit. ad L. Falc. IDEM de Successione liberorum §. postea vero.*) eo factum est, ut ejusmodi legibus, in quibus tantummodo de singulis legatariis agitur, succurreretur LEGE FALCIDIA, quæ est TERTIA testamentariorum, qua jam dictarum legum defectus supplebatur.

§. IV.

Prodiit hæc lex A. U. C. 712, sub Augusto, Triumpho Reipublicæ constituendæ, antequam sibi Tribunitiam potestatem adjecisset, LIVIO ANTONIO & PAULO SERVILIO Isaurico iterum Coss. vid. GRAVINA *de Orig. Jur. Civ. Tit. de Legibus §. SCTis §. 77. p. m. 636.* Dissentit ab eo JOH. HARPPRECHT *in Comm. ad Inst. pr. Tit. de Lege Falc. num. 5.*

qui refert quidem temporibus D. Augusti latam esse hanc legem, non autem jam dictis Coss. nimirum Antonio & Servilio Isaurico, sed Cnejo Domitio & Cajo Asinio Pollione Coss. A. U. C. 714. cui & adhæret B. DN. SVENDENDÖRFF. *in Diff. de Leg. Falc. n. 2. § 3.* WESENBEC. & PEREZ. *ad d. l. qui DIONEM L. 48. EUSEBIUM in Chronicis, DUARENUM ad Tit. ff. ad L. Falc. c. 1. & GRATIANUM inc. quædam, dist. 2.* tanquam consonantes & consentientes d. l. adducunt.

§. V.

Autorem vero Lex habet P. Falcidium, Tribunum plebis a quo & nomen accepit. vid. DIO. *d. l. ISIODORUS L. V. Etymol. c. 15.* nec non GRAVINA *de Orig. Jur. Civ. d. l.* Errant igitur Glossatores, præcipue ACCURSIUS, ejusque Confessatores, hujus rei ignari, qui putavere hanc legem vel ab aliquo Consule Falcidio latam esse, vel a vocabulo falce nomen accepisse, quod quemadmodum falx foenum & segetes, ita lex Falcidia legata falcet, vid. BARTOLUS *in l. 1. ff. ad L. Falc.* KLINGIUS *b. l. n. 4.* & AZO *in Summa C. b. t. Legis nomen & autoritatem ex lege HORTENSIA accepit. §. 4. f. de J. N. G. & C.*

C A P. II.

D E

LEGIS FALCIDIÆ
DISPOSITIONE.

§. I.

Ut ordine procedamus ab Auctore nunc ad summam hujus legis progredimur, quæ est dispositio correctoria tam legis Furia quam Voconia, & sicuti ejusmodi legibus mere de singulis legatariis cautum, ita nostra lege de universis & tota hereditate singulare quoddam constitutum & Testatoribus certus finis & terminus legandi positus est, quo quartam heredi-

reditatis heredi salvam relinquere cogebantur. Plura videri possunt *in l. 1. pr. §. l. 73. §. ult. ff. de L. Falc.* Duo autem ibidem secundum Paulum, Jctum, hujus legis apparent capita, primum PERMISSIVUM quo libera tam testandi, quam legandi usque ad Dodrantem potestas conceditur: alterum PROHIBITIVUM, ut ultra hanc nemo heredem legatis gravare possit. Unde patet, non tantum testatorum, sed etiam heredum causa legem Falcidiam fuisse latam. Cassas enim illi nuces vendere videntur, qui magnam disquisitionem super hoc instituunt, utrum nostra Lex intuitu testatorum an heredum fuerit lata? non enim errabimus, si in utriusque commodum conditam esse adseramus. Testatoris, ne repudiante herede ultra dodrantem onerato, hereditatem, intestatus plane cadat; Heredis, ut simul quoque cum Titulo honorabili aliquid lucri ex hereditate percipiat, & per hoc ad adeundam hereditatem quasi invitetur. Neque PAULUS *in L. 71. ff. ad L. Falc.* Justiniano contradicit, quando heredis causa latam esse inquit: vid. FRANC. HUSMANNUS *lib. Paradoxor. ad L. Falc. Paradox. 2.*

§. II.

Cognita igitur Legis dispositione, facile etiam definitio Legis falcidiæ, quæ ante omnia præmittenda, emanabit; quod nimirum sit *Plebiscitum, quo cautum, ne ultra dodrantem hereditatis sua testator heredem gravare possit, ac si contra fecerit, deminutionem patiatur; seu tantum legatis detrahatur, quantum dodrantem excedunt, pars vero quarta salva heredi conservetur l. 1. ff. ad L. Falc. pr. §. 7. cod.* Unde & sequitur, quod *Quarta Falcidia sit portio lege confirmata, heredi ultra dodrantem legatis gravato, ex hereditate testatoris competens.* Non vero confundenda hæc portio, sive quarta Falcidia cum quarta Trebellianica ex Scto TREBELL. descendente. Quamvis enim inter Legata & Fideicommissa quoad eventum præcipue intuitu accipientis, mere verbalis, non autem realis sit
diffic-

differentia, præsertim dum per *l. 2. C. communia de leg.* legatorum & fideicommissorum una eademque natura facta, tamen hoc non efficit, ut & leges eorum intuitu latae, sibi invicem sint adæquatae, quam in opinionem nonnulli inter Doctores, quamvis fragili fundamento, inclinavere, quando statuerunt, legem Falcidiam SCTo Pegasiano productam esse quoque ad Fideicommissa. De qua re paulo accuratius disseramus. Plerumque occasione *d. l. 2. C. communia de leg. it. §. 5. f. de Fideic. heredit.* inter Doctores quaestio, an quarta falcidia & Trebellianica adeo adæquatae, ut unius naturæ sint, & Falcidia, quemadmodum Trebellianica, de Fideicommissis deduci possit? ventilari solet. Nonnulli affirmative, fundantes se in jam *dictis LL.* ad eam respondent, alii negative, quorum opinionem & nostram facimus, rejicientes eorum sententiam qui contrarium asserere conantur. Ut tamen eo melius hæc controversia percipi possit, primo Contrariantium fundamenta & exinde fluentia argumenta præmittamus, deinde vero nostram opinionem, cum ratione & refutatione eorum adjiciamus. Concludunt verò I. plerumque sequenti modo: Si verum est nullam amplius reperiri differentiam inter Legata & Fideicommissa, sequitur etiam nullam differentiam inter leges intuitu eorum latas, nempe Falcidiam & Trebellianicam, existere: Antecedens probant tanquam ex lege fundamentali, nimirum *l. 2. C. de Leg. & quidem ex adæquatione Legatorum & Fideicommissorum.* Consequens vero ex *§. 5. Inst. de Fideicom. heredit. nec non l. 2. §. 3. C. ad L. Falcid.* quibus in textibus legem Falcidiam positam esse pro quarta Falcidia reperitur. II. Argumentantur a diversitate temporis promulgationis tam legis Falcidiæ, quam SCTi Trebellianici, dicentes: SCTum Trebellianicum fere annis post Legem Falcidiam promulgatum esse, intra quod tempus, si quis modo Fideicommissorum hereditatem relinquere voluisset, in fraudem legis Falcidiæ multum facere potuisset. Quod autem

autem ad primum argumentum attinet, breviter responde-
 mus: haud quidem negantes, exaequatam quidem esse Lega-
 torum & Fideicommissorum d.l.naturam; (quod tantummo-
 do de particularibus admittimus,) non tamen exinde conclu-
 dendum, tantam unionem factam esse, ut nulla amplius dif-
 ferentia inter legem Falcidiam & Sctum Trebelli existat,
 nullae enim leges apparent, quae legibus prioribus, differen-
 tiam inter hasce leges continentibus, derogent; ut & tacea-
 mus adhuc hodie non exiguam differentiam apparere, ut mi-
 remur certe eorum conatum, qui nullam amplius in illis ex-
 istere sibi persuadent. Patet enim differentia 1) ex speciali
 legis dispositione 2) natura dd. LL. quo & referamus res, quae
 in earum portionem imputantur. 3) ex prohibitione intuitu
 Falcidiae testatori jure Novellarum permessa, quae vero sini-
 stre ad Trebellianicam applicatur. Non enim opus fuisset
 novae legis Constitutione de Fideicommissis, si illa lege
 Falcidia diminui potuissent, de quo tamen contrarium repe-
 rimus tot. Tit. de Scto. Trebellianico, & quamvis supra di-
 ctis LL. nempe §. 5. *Inst. de Fideic. hered. §. l. 2. 3. C. ad Leg.
 Falcid. it. l. 1. ff. ad Sctum Trebell.* apparenter quidem con-
 trariancium opinio confirmari videatur, dum in istis non-
 nunquam quarta Falcidia pro quarta Trebellianica posita in-
 veniatur, tamen verbis dd. LL. accurate perspectis, patet non
 quidem hoc intelligendum esse, quasi quarta Falcidia & Tre-
 bellianica invicem confundantur, sive quoque Falcidia de Fi-
 deicommissis detrahi possit, sed sicuti quarta Falcidia de Le-
 gatis, ita Trebellianica ad ejus imitationem detrahatur de Fi-
 deicommissis. Naturam vero tam legis Falcidiae quam Scti
 Trebellianici, quo praecipue referenda rerum imputatio in-
 titu tam quartae Falcidiae, quam Trebellianicae, quod attinet,
 ex l. 91. ff. ad L. Falc., ubi verba MARTIANI existunt: *in
 quartam hereditatis, quam per Legem Falcidiam heres habere
 debet, imputantur res quas jure hereditario capio non quas*

jure Legati vel Fideicommissi, vel implenda conditionis causa accipit, nam he in quartam non imputantur, sed in fideicommissaria hereditate restituenda, sive Legatum vel Fideicommissum datum sit heredi, sive precipere vel deducere vel retinere jussus est, in quartam id ei imputatur. Satis clara elucet inter Falcidiam & Trebellianicam differentia, dum in hac lege quarta Falcidia, in quam non imputantur ea, quæ heres jure Legati vel Fideicommissi capit, statim quarta Trebellianica, in quam ea imputantur, opponitur. Nec obstat l. sæpe citata 2. *Communia de Leg:* nam non sequitur, Legata Fideicommissis sunt exæquata, E. & Leges eorum causa lata, ut & taceamus, magnam differentiam apparere inter Legatarium & Fideicommissarium intuitu emolumentorum & deteriorationis de quo vid. CARPZ. L. 6. t. 3. R. 32. n. 8. *segg.* Cum igitur illa separata esse, manifestum sit, nihil ex iis inferitur, arg. l. 20. ff. *de Minor. l. ult. ff. de calum. § l. 7. ff. pro emtore.*

§. III.

Diximus supra differentiam inter quartam Falcidiam & Trebellianicam etiam ex potestate prohibendi apparere. Et quamvis BARTOLUS in l. 3. ff. *ad SCtum Trebell.* ARETINUS in *Conf.* 37. ANDR. GAILIUS L. 2. *obf.* 138. n. 15. & alii affirmant, Trebellianicam quemadmodum Falcidiam prohiberi posse, & quidem ex *Nov. 1. c. 1. §.* Si vero: ob affinitatem harum legum, & quoniam ad exemplum legis Falcidia Trebellianica introducta sit; tamen & in hoc differentiam satis clare, refutatis contrariantium argumentis, ostendamus. Verissimum equidem est, neque in quarta Falcidia neque Trebellianica jus prohibendi testatoribus olim competiisse, eo, quod nemo ei privata autoritate, quod lege publica conditum est, derogare possit; l. 55. ff. *de Leg. 1. l. 11. C. ad L. Falcid.* At tamen quanquam per sæpe *cit. Nov. 1.* ratione quartæ Falcidia, tanquam legem correctoriam, aliud introductum esse appa-

appareat, tamen cum nihil simul de Trebellianica reperiatur, nihil quoque respectu ejus mutatum esse arbitrandum. Si enim verba d. Nov. accurate inspicias, videbis nullam mentionem factam esse de Trebellianica, more vero de quarta Falcidia. Difficultas quidem potissimum in eo consistere videtur, si quærimus, utrum lex Falcidia extendi possit ad quartam Trebellianicam, dum quidem nemo inficiari possit magnam similitudinem & affinitatem inter istas leges reperi: Sed respondemus ad hanc objectionem, legem correctoriam in uno simili non statim ad aliud applicari juxta *Auth. quas actiones. C. de SS. Eccles.* ut & taceamus multum huc facere, quod Trebellianicæ detractio competat heredi restituere gravato per fideicommissum, qui restituere tenebatur, imo cogi poterat a Fideicommissario adire hereditatem *l. 4. ff. ad SCtum Trebell.* quod tamen non erat intuitu quartæ Falcidiæ, dum invitus ad id non adigeretur. Cum igitur heres fiduciarius in hoc deterioris conditionis sit, quam heres ad legata exsolvenda obstrictus, merito quoque, ratione prohibitionis Testatori concessa, melioris conditionis esse debet. Quibus præmissis apparet, quam infirma sit eorum opinio, qui nullam differentiam L. Falcidiæ, & Trebell. SCti reperi & legem Falcidiam ad Fideicommissa quoque produci arbitrantur. Manebit enim & in hoc regula ista firma: tamdiu juri antiquo inhaerendum esse, donec sublatum esse expressis LL. pateat, *a. l. f. ff. de Const. Princ.* Privata autem interpretatione novum jus introducere haud permisum. Et hæc sufficiant ad argumentum I. contrariantium dicta.

§. IV.

Supereft argumentum II. cujus fundamentum consistit in diversitate temporis promulgationis Legis Falcidiæ & SCti Trebell. Inde concludunt, quod SCtum Trebellianum 100. fere annis post Falcidiam legem promulgatum, E. intra hoc

tempus multum per fideicommissa Legi Falcidiae fieri potuisse in fraudem. Nosram vero opinionem mox scrupulo liberabimus, si respondemus, fideicommissa eo tempore, quo Lex Falcidia lata erat, nondum ad scriptam juris habuisse necessitatem, qua saltem ex moribus relinquebantur, vid. CICERO *Lib. 2. de Finibus* & VALERIUS MAX. *L. 4. c. 2.* & ex arbitrio & voluntate reciproca heredis & testatoris dependebant. Apertum enim est, quod autoritatem juris primo tempore D. Augusti acceperint, ut videre est ex CUIJACIO *L. 8. obs. c. 4.* sub quo deinde ejusque successore Nerone L. Ann. Seneca & Trebellio Maximo *Coff. 8. Cal. Sept.* SCtum Trebellianum vetus, ut vocant, sub Vespasiano, Pegaso & Pufione *Coff. correctum*, unde Pegasianum dictum, denique vero a Justiniano ex utroque novum Trebellianum, uti vocatur, conditum prodit. Ex quibus praemissis manifeste veris sequitur, fraudem per fideicommissorum relictionem Legi Falcidiae fieri haud potuisse, unde & ex hoc falsa opinio, qua lex Falcidia ad fideicommissa producitur. Quamvis non negemus ad imitationem quartae Falcidiae intuitu fideicommissorum introductam esse quartam Trebellianicam. Nec obstant *l. 1. 10. 11. ad Leg. Falc. l. 41. §. 3. ff. de vulg. & pupill. Substit. l. 2. §. ult. ff. de jur. dor.* in quibus non nunquam quarta Falcidia pro Trebellianica ponitur. Id quod tamen factum esse putamus, non, ac si unius naturae essent, sed vel ob imitationem, quam quarta Trebellianica respectu Falcidiae habet, vel ob nominationem generalem, qua falcidia omnes quartas sub se comprehendit.

§. V.

Quemadmodum vero jure veteri testatorum libertas lege Falcidia coerebatur, dum certam portionem heredi relinquere tenerentur, ita jure Novellarum, & quidem *Nov. 7.* iterum aliquo modo cum prohibere quartae Falcidiae detractionem ipsis permetteretur, incrementum coepit. Et id quod

quod olim necessitatis erat, nunc voluntatis intuitu sc. testatoris factam: ita ut detractionem quartæ testator pro arbitrio tam prohibere, quam salvam relinquere possit. Quam ob rationem haud omittenda est illa quæstio: Num & testatori permissum tacite, sive per verba æquipollentia, detractionem ex Lege Falcidia prohibere. Ad quam varie responderunt. Icti, tam affirmative, quam negative, & si BACHOVIVM ad TREUTLERUM *Vol. II. Diff. 14. ad b. l. evolves*, affirmare jam dictam quæstionem eum videbis, cum, inquit in *Nov. 1. JUSTINIANUM* de hoc non tantum agere, quod sc. verbis expressis prohibitio concepta esse debeat; sed etiam, ut testatorum ultimæ voluntates in omnibus integre conserventur; quo necessario sequitur, quibuscumque etiam verbis eadem ultima voluntas & mens testatoris declarata, eodem quoque modo scripta conservanda sit. Ut igitur, si verba extent, jubeo meum heredem totum Titio exsolvere Legatum, alia sententia esse non possit, quam ut ne Falcidia ab istis legatis detrahatur. Nos autem cum CARPZOVIO, BRUNNEMANNO, nec non Magnif. Dn. MENCKENIO negativam sententiam, tanquam veriorem, amplectimur, eam ob rationem, partim quod *d. N. 1. c. 2. §. 2.* manifesta verba Imperatoris: *Si vero expressim &c.* existant, partim vero hæc prohibitio quartæ Falcidiæ valde odiosa sit intuitu heredis, adeoque magis restringenda, quam extendenda. Nec obstat, quod tacita voluntas alias eundem juris effectum habeat quam expressa, & id quoque expressum dicatur, quod ex verbis æquipollentibus colligi possit MASQUARD. *de Prob. Vol. III. Concl. 1389. n. 4.* BOERUS *Dec. 44. n. 193.* JAC. SCHULTES *in Addit. ad MODEST. PISTOR. P. 1. Qu. 48. n. 13.* cuique enim notum, ejusmodi verba æquipollentia ambigua esse ita, ut in utrumque sensum facile interpretationem recipere possint; Igitur potius in favorem heredis dicendum, testatorem eum salva Falcidia gravare voluisse, *l. 55. de Leg. I.* CARPZ. *P. III. d. 13.* BERGER.

in Oecon. Jur. L. II. Tit. 4. §. 31. n. 6. sicuti autem testatoribus prohibendi Falcidiam potestas legibus concessa, ita & in arbitrio heredis existit suo favori renunciare *l. 29. C. de Pact.* & quidem eodem modo, quo testatores, si valida prohibitio nostræ legis existere debet. Renunciatio igitur expresse fieri debet *l. 46. ff. ad L. Falc.* minime vero tacite quod *a. l. 9. C. eod.* existimat Dn. BERGERUS *d. l. n. 8.* Et quamvis nonnullis Legatariis integra Legata exsolverit, tamen ratione reliquorum idem facere non tenetur. Aliud vero dicendum esse putamus, si ex errore juris id fecerit, errans enim in jure pro sciencie habetur, adeoque sic donasse præsumitur *l. 9. C. ad L. Falc.* Propterea enim si sciens ultra modum se gravatum esse uni vel alteri integra Legata exsolverit quoque reliquis idem facere obligatur *Nov. 1. c. 3.* nisi cum protestatione solutio facta *a. l. 34. in ff. de neg. gest.* aut ex postfacto novum emerferit, de quo inciusus fuit heres, æs alienum *Auth. sed cum testator C. h. t.*

CAP. III.

DE

USU LEGIS FALCIDIÆ IN
FORO SAXONICO.

§. I.

Hactenus de dispositione LEGIS FALCIDIÆ, ejusque differentia intuitu SCTI TREBELLIANI egimus; restat, ut denique de usu in foro Saxonico acturi promissis nostris satisfacere faciamus, quo nos convertimus. Solliciti autem imprimis hac in re erimus, ut in quantum fieri potest, id præmittamus, quod jure civili obtinebat, deinde vero, quid contrarium jure Saxonico Electorali constitutum reperiat, annectamus.

§. II.

§. II.

Ufus legis varius est, mox enim in persona, cui competit, mox in re ipsa, quando nimirum quaestio emergit, ubi locum habeat, vel non; mox denique in Actionibus, quibus quartam ex Lege Falcidia consequimur, se exhibet. Possemus quidem de singulis multa afferre, ne tamen nimia prolixitate legenti molesti simus, singula tantummodo ex tam diviti penu delibabimus.

§. III.

Quod itaque ad personam, cui jus detrahendi ex nostra lege competit, attinet, ex supra praemissa definitione legis promanet, neminem alium sub ea intelligi, quam solum heredem, ultra Dodrantem gravatum, sive testamentarius sit, sive ab intestato succedens, *l. 7. ff. ad L. Falc.* ejusque successores, *l. 10. C. b. 4.* unde colligitur, neque ad legatarios aut fideicommissarios, ne quidem universales ejusmodi jus pertinere, nisi forte heres quartam ea intentione aut declaratione non detraherit, ut eam donaret vel legatario vel fideicommissario *l. 1. §. 19. ad SCtum Trebell.* Sub successoribus vero non tantum heredis, verum etiam quemcunque, heredis personam representantem intelligimus, item extraneos, ad quos titulo speciali vel cessione vel donatione &c. jus detrahendi ab herede translatum est. Tunc enim non dubitamus, quin eo ex capite quilibet extraneus quartam, quemadmodum heres ex hereditate deducere possit. *arg. l. 1. §. 19. ff. ad SCtum Trebell.* At cum lex nostra in solatium gravati lata, nonne etiam vel legatarius vel fideicommissarius legatum alii praestare gravatus intuitu portionis legatae, aequae ac heres quartam deducit? negamus eo, quod in *l. 47. in f. ff. ad L. Falc. & l. 22. §. ult. ff. ad SCtum Trebell.* nemini alii, quam heredi directo detrahendi potestas concedatur, conf. CARPZOV. *P. III. C. 1. d. 14.* & contra naturam Legis Falcidia esset, bis deducere id, quod tantum semel fieri constitutum; quartam enim,

enim, non vero ultra detrahere permittit, quod fieret, si plures quarta deducerentur. Unde si plures eodem testamento heredes pro diversa parte instituti, pro diversa quoque parte gravati sint, non singuli quartam ex toto, sed pro rata, & pro sua portione detrahunt *l. 77. ff. ad L. Falc.*

§. IV.

Diximus jam, nemini præter heredi beneficium ex Lege Falcidia competere, præterquam iis, quibus pro herede detrahere permittum: Videmus quoque, hac de re jure Saxónico Electorali nil contrarium, vel constitutum, vel receptum esse, præter, quod in donatione omnium bonorum mortis causa judicialiter facta, penitus abrogata invenitur, & ejusmodi donatarius universalis heredi, in cujus favorem Falcidia introducta, ipsa donationes vero solemnibus testamentis per omnia æquiparentur. Quæ quidem fictio juris non ipsa Constitutione & verbis expressis continetur, prudenter tamen a B. CARPZ. *C. I. P. III. d. 5.* dum ratio legis non aliter permittit, adjecta est. Quaritur itaque hac occasione, num etiam ejusmodi donatario universali ultra dodrantem legatis gravato, sicuti heredi directo, idem beneficium Legis Falcidiae tribuendum? Et certe, si fictio illa, qua donatarius heredi æquiparatur, vera est, quod affirmare haud veremur, ita & nos existimaremus, eodem quoque modo questionem hanc esse decidendam, nec obstat *l. 47. ff. ad L. Falc. §. 1. 22. §. ult. ad S. C. um Trebell.* quæ leges tantummodo heredi hoc beneficium tribuunt; Si enim donatarius heredi exæquatur, contrarium vel dictis legibus, vel *Const. I. P. III.* constitutum non apparet.

Nullis personis quartam ex lege detrahentibus, porro nunc, ubi lex nostra vel locum habeat, vel non, dispiciendum.

dum. Olim quidem hæc lex saltim obtinuit in legatis testamento relictis, eam certe ob rationem, quod legata, non aliter quam testamentis relinqui poterant, *l. 1. pr. ff. ad L. Falc. l. 2. C. eod.* (quod tamen jure noviori immutatum, dum etiam extra testamentum, absque heredis institutione vel epistola *l. 22. C. de fideic. vel Codicillis l. 1. C. de Codicillis* imo nutu, sine intercedente scriptura *d. l. 22. C. de Fideic.* relinqui videmus,) postea vero præter legata, exceptis fideicommissis, præprimis universalibus ad omnes ultimarum voluntatum species extensa.

§. VI.

Ideoque extra dubium est, quin & in donationibus tam mortis causa, quo applicata est ex *Const. D. SEVERI l. 2. C. de mort. caus. don. § l. pen. C. ad L. Falc.* quam donationibus omnium bonorum inter vivos, morte confirmatis, quæ simili effectu sunt, locum inveniatur *d. l. 2. C. § l. 15. §. 5. ff. eod.* Et si LL. Saxonicas adspicimus, jure communi idem receptum esse patet, *CARPZ. P. III. Const. I. d. 1.* Ast jure Saxonico Electorali contrarium constitutum *d. Const.* apparet: ibi enim Serenissimus Elector per verba: **Damit nun hierinne eine Gewisheit sey ic.** donationes mortis causa omnium bonorum, nisi judicialiter factæ, pro invalidis & nullius effectus declaravit; intuitu vero judicialiter factarum Legis Falcidiae u. quod penitus abrogavit. Nemo quoque negabit, quod *Const. dict. 1.* generaliter, non tantum de donationibus omnium bonorum, verum etiam omnibus ejusdem speciei, ut & inter vivos, morte tamen confirmatis, hoc constitutum velit; quod satis clare ex verbis: **Und daß die Falcidia in unsern Landen, in diesen und andern donationen, so auf den Todesfall geschehen, nicht statt haben solle ic.** colligendum.

C.

§. VII.

§. VII.

Non vero hæc abrogatio ad testamenta vel alias ultimas voluntates extendenda, verba enim *d. Const. i. wir wollen aber damit zc.* satis innuunt, noluisse Serenissimum quoad hunc passum juri communi derogare; ideoque in questionibus testamentorum, de quibus nil speciale hac Constitutione constitutum, leges Romanas pro infallibili norma & regula merito agnoscimus. Cum vero pacta dotalia, quatenus de futura successione disponunt, merito ultimis voluntatibus annumerentur, haud abs re erit, querere, annon & in his, sicuti & in aliis ultimis voluntatibus lex nostra applicari possit? non quidem solliciti erimus hac in re, præprimis naturam pactorum dotalium præmittere, neque nostrum erit, varium modum eorum prolixè afferre, sed tantummodo dispiciemus, ubi Lex Falcidia usum vel præstet, vel non. Ideo breviter respondemus, ejusmodi pacta vel tanquam codicillos, vel donationes mortis causa, quarum naturam imitantur, considerari. Quod ad illa attinet, haud veremur, contra tot dissentientes, qui plane usum Legis Falcidiæ intuitu pactorum dotalium negant, affirmare, omnino & ibi usum reperiri. Quamdiu enim nec ratio nec lex contrarium expresse disponens apparet, tamdiu etiam opinioni, quæ rationi convenientior altera est, inhaerendum. Nunc vero neque lex contraria usum Legis Falcidiæ prohibens, neque ratio, qua contrariantium opinio verior videatur, produci potest, ergo & nostra haud reprehendenda erit. Ut & taceamus, per verba finalia Constitutionis *I. wir wollen aber damit zc.* nostram opinionem satis clare probari, dum quoad testamenta nil separatum a jure communi constitutum inveniatur, pacta vero dotalia, codicillos, eorumque naturam imitentur. Ita & ad questionem THEOPHILI Fromhold's respondit FACULT. JURID. LIPS. 1696. Mens. Aug.

Wollet

Wollet ihr berichtet seyn, ob nicht in solchem Fall, wenn besagte Ehestiftung als ein Codicill gültig seyn könne, ihr den 4ten Theil ex lege Falcidia davon abzuziehen befugt?

D. n. w. euer Bruder dieses verordnet, daß sein Eheweib alle sein Vermögen, beweg- und unbewegliches, gegenwärt- und zukünftiges, auch aussenstehende Schulden und Effekten, nichts davon ausgeschlossen, haben und behalten, auch niemand, wer der auch sey, das geringste auszuantworten, schuldig seyn soll, und es also, daß er den Abzug des 4ten Theils nicht verstaten, sondern solchen verbieten wollen, das Ansehen gewinnt.

D. a. u. d. nach Verordnung derer Rechte das Verbot detractiois Falcidia nicht per verba aequipollentia, sondern mit ausdrücklichen Worten geschehen muß, und dergestalt, weil dergleichen althier nicht zu befinden, dieses, daß das sämtliche Vermögen dem Eheweibe ausantwortet werden solle, in keine Consideration zu ziehen, sondern viel mehr daß solche dispositio, salva quarta Falcidia geschehen, davor zu halten; So seyd ihr auch auf den Fall, wenn ermeldte Ehestiftung als ein Codicill gültig sey, den 4ten Theil ex lege Falcidia abzuziehen wohl befugt. **B. N. W.**

Unde igitur nec invenire possumus rationem, qua Illustr. Dn. BERGER. in *Oeconomia Juris* negativam defendere ductus sit, cum ne quidem vel lex, vel argumentum ex ea contrarium disponens, afferri possit. At quid de illis dicendum pactis, quæ ad instar mortis causa donationum constructa sunt, an & hic Falcidia locus? si jus civile sequi permitteretur, cur non etiam eo ex fundamento, quo Lex Falcidia ad mortis causa donationes D. SEVERI *Constitutione* l. 2.

C. de mort. caus. don. applicata est, id afferendum? nisi id ob-
staret, quod jure civili pacta dotalia de universali successione,
vel quota hereditatis facta, ne quidem in vim donationum
mortis causa valere possint; *l. 15. § l. 19. C. de Pact.* quo tamen
in passu moribus Saxonum præcipue *Const. 43. P. II.* aliud re-
ceptum est. Jus vero Saxonicum Electorale si adspicimus, de-
terminatam quæstionem jam motam invenimus. Quippe
in saepe cit. *Const. 1. P. III.* expressa voluntas Serenissimi Consti-
tuentis prohibitiva, intuitu Legis Falcidia, in mortis causa do-
nationibus apparet. Quam ob rationem, quando pacta do-
talia, per modum mortis causa donationis confecta sunt, quo-
que in his legem hanc haud applicari posse arbitramur. Ju-
dicialiter enim, si fiunt, pro testamentis, consequenter super-
stes conjux pro herede habetur; extrajudicialiter quemad-
modum mortis causa donationes, ad quarum imitationem
constructa, pro invalidis, nulliusque effectus declarantur.
Cessante itaque causa cessat quoque effectus; & si invalida
ejusmodi pacta sunt, quoque inanis conatus esset, exinde Fal-
cidiam detrahere. Hoc modo respondit FACULT. JU-
RID. LIPS. *ad quæst. ejusd.*

Fället Zweifel vor, ob, daferne die erwehnte Ehe-
stiftung vor eine Ubergabe auf den Todesfall zu hal-
ten, alsdenn die quarta Falcidia abzukürzen wäre.

D. n. w. die Churfürstl. Sächs. *1. Const. P. III.* bloß
allein der selben Abziehung in donationibus omnium bono-
rum mortis causa judicialiter factis verbiethet, und es da-
her, als wenn dergleichen auf gegenwärtige außer Ge-
richt beschehene Ubergabe nicht zu ziehen wäre, sondern
dissfalls die quarta Falcidia wohl abgekürzet werden kön-
ne, scheinen möchte.

D. a. u. d. in letzt ermeldeter Constitution die außer Ge-
richt beschehene donationes omnium bonorum mortis causa
vor

vor null und nichtig gehalten werden, folglich denenselben einiger effectus juris nicht beyzulegen, auch daher der quarta Falcidia halber der Abzug nicht statuiret werden kan.

So mag auch auf den Fall, wenn die erwehnte Ehestiftung vor eine Ubergabe auf den Todesfall gehalten werden solte, die Abkürzung der quarta Falcidia nicht statt haben **B. R. W.**

§. VIII.

Ex his vero, quæ diximus de mortis causa donationibus, & pactis dotalibus, naturam earum imitantibus, eas haud immerito applicari posse ad donationes omnium bonorum morte confirmatas, eo quod *l. 2. C. ad L. Falcid.* simili effectu, quam mortis causa donationes, reperiantur, haud dubium est, si ejusmodi donatione inter conjuges de omnibus & universis bonis ab una vel altera parte disponatur, quin & in hac heredibus ab intestato succedentibus, beneficium Legis Falcidia competat. Ita, ut in ejusmodi donatione ab uxore, marito facta, non tantum quarta Falcidia ex immobilibus, verum etiam, quasi forte poenæ loco, quod non contentus fuerit maritus, portione sibi alias competente vel lucro mobilium, ex mobilibus ab heredibus ab intestato detrahi possit. vid. *CARPZ. P. III. c. 1. d. 4.* nec non *MATTH. COLERUS P. I. dec. 12.* & *MODEST. PISTOR. P. I. qu. 48.*

§. IX.

Attamen, quamvis in donationibus mortis causa judicialiter factis jure Saxonico Electorali nulla detractio sive diminutio heredibus ab intestato relicta sit, omnia vero bona

donantis absque onere donatario tradi debeant: non tamen tanti effectus sunt, ut legitima tanquam portio lege naturali debita *l. 7. pr. ff. de bon. damn. § l. 36. §. 2. C. de inoff. Testam.* vel aliqua ex parte per eiusmodi donationes deminutionem patiatur *Nov. 115. c. 3. § c. 5. pr. v. Caterum.* Unde, si vel læsio in legitima apparet, vel ea penitus ablata est, tunc priori casu actione suppletoria suppleri poterit defectus, posteriori vero casu donatio pro irrita ac invalida habenda erit. *d. Nov. 115. c. 3. § Const. 9. P. I. princ.*

§. X.

Hactenus de usu Legis Falcidiæ, quomodo ille in ultimis voluntatibus se exhibet, ostendimus. Nonnulla quoque hac in re exempla adduximus. Missis his, nunc & videamus, quibus in casibus Falcidiæ usus cesset. Hoc fit 1) vel ex privilegio rei legatæ, 2) Testatoris dispositione, & denique 3) factò heredis. Ex privilegio rei legatæ, quando scilicet hac conditione illa legata est, ut nullo tempore alienari debeat, nec possit, semper vero apud familiam legatarii ejusque successores in infinitum permaneat, *Nov. 119. c. 2.* id quod fieri eam forte ob rationem, credimus, quod simul cum commodo rei legatæ onus quoque, i. e. prohibitio alienationis ad legatarium devolvatur. Ita id quoque se habet, si inter alia legitima legetur, *l. 33. §. sancimus C. de inoff. Testam.* ea enim sine ullo onere tanquam debitum naturale salva iisdem personis, quibus debetur, conservanda, *l. 29. § l. 44. pr. ff. de bon. libert. FABER in Cod. L. 3. T. 19. d. 6. n. 12.* item in dote uxori prælegata, *l. 81. ff. ad L. Falc.* An vero in legatis ad pias causas cessat Falcidia? negamus, nisi heres moram aut dolum in iis præstandis commiserit, *Nov. 137. c. 12.* & quamvis *CARPZ. P. III. c. 1. d. 16.* contrarium ex obser-

fervantia in foro probare voluerit; tamen non videmus causam moventem, ob quam eius opinioni inharendum. Nam si leges Saxonicas adspicimus, contrarium ibi receptum esse, haud reperimus. Propterea hæc quæstio merito ex jure communi tanquam fonte decidenda. Ut & taceamus, nullius momenti esse rationem illam, quam CARPZ. *d. def. 16.* ea de re profert, dum contra aperta legis verba & communem Dd. opinionem, quam & alias ipse fovet, tacitam Legis Falcidiae prohibitionem sufficientem esse arbitratur.

§. XI.

Ob Testatoris dispositionem LEX FALCIDIA cessat, 1) quando jure militari testatus est. 2) *detractionem quartæ Falcidiae prohibuit.* Quod enim ad personam militarem eodem jure testantem attinet, leges Romanæ in specie qb singularem favorem officii militaris, inter alia beneficia, & hoc, quod liberrime de bonis suis testamento disponere possint, ipsis concessere. Imo LEX FALCIDIA intuitu militarium testamentorum penitus abrogata est, *l. 7. C. ad L. Falc. l. 40. §. 92. ff. eod.* Quod tamen non ad veteranos, *l. 40. ff. ad L. Falc. it. l. 8. pr. ff. de Excusat.* vel milites vagos five circumforaneos, Frey-Reuter, Herren-Jose Knechte, *Recessu Imp. de Anno 1521. T. 15.* extendendum volumus; Hæ enim personæ tantummodo, si testantur, jure communi §. 40. *Inst. de Testam. milit.* id faciunt. Quando vero quis jure militari testatus est, videndum præprimis, an scilicet eo tempore, quo testamentum condidit, revera persona militaris fuerit, deinde, an declaratio in testamento appareat, ut jure militari testari voluerit; nam si ea non invenitur, jure communi testatum esse præ-

præsumitur. Ita etiam ad quætionem Martin Mettichs-
stabs responderunt DN. SCAB. LIPS. 1682.

Wollet Ihr ferner, was denn eigentlich der Testator seiner Eheliebsten in seiner Disposition zugewendet habe, und ob solche auch auf dessen verlassene unbewegliche Güther, und insonderheit das Guth Straßgräbgen zu extendiren, auch ob denen Erben ab intestato, wenn das Codicill beständig, Falcidiam zu decurtiren nachgelassen, berichtet seyn.

D. n. w. angeführet werden möchte, daß der Obri-
ste N. nur seiner habenden, und fahrenden Güther er-
wehnet, zu der Zeit auch, da er seinen letzten Willen
aufgerichtet, noch keine immobilia gehabt, also da von
zu disponiren nicht vermocht; Im übrigen seinen letzten
Willen Codicillum militare genennet, in testamento mi-
litis aber die detractio Falcidiæ nicht statt hat; Ueberdiß sei-
ner Liebsten alles verschrieben, daher er detractio nem
quartæ verbieten wollen/zu schließen.

D. a. d. der Testator aller seiner habenden und fah-
renden Güther in genere gedacht, also von seiner ganzen
Verlassenschaft disponiren wollen, das Wort habende,
auf unbewegliche Güther, so wohl als bewegliche sich
erstrecket, die Disposition allererst durch des Testatoris
Tod confirmiret, und nach denen Güthern, so er zu sol-
cher Zeit gehabt und verlassen, zu richten. Im übr-
igen aus dem Worte: militare, daß er jure militari testiren
wolle, alleine nicht zu inferiren, sondern vielmehr, weil
stärkere præsumtiones, daß er ex jure communi testiret,
verhanden, solches Wort pro superfluo zu halten, die
particula: alle, auch von solcher Wirkung, daß sie detra-
ctionem quartæ verhindern sollte, nicht ist;

So

So ist des Obristen N. Disposition auf seine ganze Verlassenschaft, und also auch auf das Guth Straßgräbgen zu extendiren, und mögen die nächsten Unverwanten zu selbigen, vor der Wittben, sich nicht ziehen, es wäre denn solches in Erbe nicht wirklich verwandelt, sondern Lehn verblieben, auf den Fall bleibet es denen Agnatis alleine billig. Es seynd auch dessen nächste Freunde, und Erben ab intestato quartam FALCIDIAE vor der Restitution, von der ganzen Verlassenschaft abziehen, wohl befugt, V. N. W.

Porro cessat FALCIDIA, quando ipsam testator expresse prohibuit, de quo jam supra, ubi de differentia egimus, dictum. Notanter tamen expresse vocabulum adjecimus, dum leges, præcipue Nov. 1. c. 2. §. 2. tacitam prohibitionem haud permittunt: quod & obtinet in Jure Saxonico Electorali, ut videre est, tam ex Decis. Elect. 43. quam CARPZ. P. III. c. 1. d. 13. BERLICHIO P. II. L. 72. Aliud tamen lege contraria introductum in terris vicinis Brandenburgicis, præcipue Pomerania, ex speciali statuto a SERENISSIMO FRIDERICO WILHELMO 1681. dato, item in Ducatu Wurtembergico, ut videre est ex jure Provinciali Wurtembergico, P. III. T. 25. §. fin.

§. XII.

Denique ob heredis factum cessat detractio Legis FALCIDIAE, 1) si ei renunciaverit, l. 46. ff. ad L. Falc. vel ea intentione non detraxerit, ut vel legatario vel fideicommissario donaret, 2) si in vires hereditatis non inquisiverit, vel inventarium haud fecerit, quod etiam dicendum, si quidem factum inventarium, non verò solenniter d. Nov. c. 2. ea ex

D

ra-

ratione: quod tunc propter confusionem bonorum tam heredis, quam defuncti, doli præsumtio, quasi propria autoritate res aliquas ex hereditate subtraxerit, emergat, 3) *si vel dolo aut culpa res legatas amiserit, vel deperditas esse dixerit, sive intra longum tempus, admonitus quidem, de legatis ea non præstiterit d. Nov. c. 4. Auth. hoc amplius C. de fideicommiss. conf. B. STRYCK. Diff. de illicita Falcidia detractioe, c. 3. n. 89. seqq.* Quod vero de inventarii confectione, tanquam præcipuo requisito diximus, hodie non amplius in usu esse patet, siquidem moribus Saxonum ejus in locum introducta est jurata specificatio, vid. RICHTER *decis. 60. n. 5.* quæ ejusdem effectus est, quam solenne inventarium, CARPZ. *P. III. c. 33. d. 19.* JOH. PHILIPPI *ad Decis. Elect. 57. obs. 2. n. 7. seqq.* ex quo porro sequitur, quod nec amplius per aditionem simpliciter, i. e. sine inventario, heredis & defuncti bona confundi censeantur. vid. WESENBECK. *Vol. 1. conf. 15. n. 86.* MEVIUS *in Diff. de jurata specificatione, c. 3. §. 3. & 6.*

§. XIII.

Denique quæritur, an, si nomen passivum legatum fuerit, quarta Falcidia ex eo detrahi possit? recte negative respondemus, dum ejusmodi legatum æquiparatur æri alieno, quod ante omnia ab hereditate defuncti deducendum. Nam etiamsi hoc debitum haud legatum fuisset, tamen, quemadmodum alia testatoris debita, ex massa hereditatis deduci debuisset. Ideoque non videmus rationem, ob quam ILLUSTR. DN. BERGER. *in Oeconomia juris L. II. T. 4. §. 31.* affirmative quæstionem decisam voluerit: supervacaneumque hoc, quando limitat: locum habere

FAL.

FALCIDIAM in nomine passivo legato, quod ad eam partem, quæ ultra debitum continet lucrum, attinet, existimamus.

§. XIV.

Antequam autem Falcidia ratio habeatur, eamque heres detrahat, & legatarius legatum consequatur, Tria præprimis de hereditate deducenda: qualia sunt, 1) *as alienum*, 2) *funeris impense*, & 3) *pretia servorum manumissorum* vid. §. 3. *Inst. de L. Falc.* *As alienum* quod concernit, illud vel est hominis, vel legis, eo referuntur nomina passiva, ut ita loquamur, intuitu quorum defunctus pro debitore habetur; Huc pertinent debita legis, sive ex lege descendentia, quale est legitima, quæ ex lege naturæ sine onere liberis relinqui debet. *l. 30. C. de inoff. Test.* Ratio vero, cur *as alienum* præ aliis deducendum, est, quod nullæ intelligantur facultates, nisi quæ post deductum *as alienum* supersunt. *l. 72. ff. de jur. dot. l. 39. §. 1. ff. de V. S.* *Funeris impensarum* appellatione, continetur omne id, quod circa ipsum sepulcrum & sepulturam defuncti erogatum est, *l. 14. §. 3. & l. 37. ff. de relig. & sumt. fun.* Et deducuntur ob favorem religionis, quæ potior aere alieno est. *l. 43. ff. eod.* Plura vid. in §. d. 3. *Inst. de L. Falc.* *Pretia servorum deducuntur*, tum, quia sunt pars æris alieni, nec heredi prosunt, ideoque ei non imputari debent, *l. 36. §. 2. ff. ad L. Falc.* tum quod libertatis favore multa contra communes regulas in jure comparata sunt & inducta. *l. 122. ff. de R. 7.* Illis igitur prius ex hereditate defuncti deductis, ita ratio habetur, ut ex residuo deinde quarta, ex Lege Falcidia, hereditatis apud heredem remaneat, ita tamen, ut hoc fiat proportionem legatorum.

Quænam vero res in dictam quartam

D 2

tam

tam imputentur, de his supra jam actum, & nil amplius heredi imputari potest, quam ea duntaxat, quæ jure hereditario, non vero titulo vel legati, vel fideicommissi accipit. *per l. 91. ff. ad L. Falc.*

§. XV.

Quum tamen ex jam dictis verum appareat, omnes res, quæ ad heredem jure hereditario pervenere, in FALCIDIAM imputari, credendum fere esset, etiam ad legitimam hoc extendendum, quoniam hic cum legitima simul etiam quartam hereditatis salvam consequi videatur; At re accuratius perspecta, non inanis a JCTIS movetur quaestio, an simul legitima una cum quarta Falcidia diversa actione ex defuncti hereditate peti debeat ac possit? quippe ex *l. 3. ff. de Adopt. & l. 91. ff. de R. J.* apparet, quod ille, qui discreta jura habet, quoque pro diversa persona habeatur, ideoque diversis modis emolumentum consequi possit. Nunc autem heres discreta jura habet, tam intuitu legitima, quæ portio ex lege tam naturali quam civili, ipsi tanquam æs alienum legis debetur, dd. LL. quam ratione quarta Falcidiæ, quæ ipsi pro solatio hereditatis aditionis LL. ordinata sit; quo & venit, legitimam non tantum absque onere relinquendam esse, verum etiam in ea heredem tanquam ab intestato succedentem, intuitu vero portionis ex L. FALC. tanquam ex testamento hereditatem adeuntem, considerari, quam sententiam confirmant *c. Raynaldus & c. Raynurius X. de Testam.* Quo & inclinare videtur CARPZ. P. III. c. 1. d. 21. quando in diem aut sub conditione legatum relictum est. Nec nos dubitamus, quin eo, quod legitima pro ære alieno legis habeatur, CARPZ. L. VI. Resp. 48. quarta vero Falcidia, non aliter

a liter, nisi deducto ære alieno detrahi possit, tam FALCIDIA, quam legitima, diversa actione peti queat. Nec obstant *l. 1. ff. ad L. Falc. §. 5. Inst. de fideic. hered. l. 8. & 9. ff. de inoff. Testam.* ubi ULPIANUS inquit: quod is, qui quartam habet salvam, ab inofficiosi querela repellatur. Hæc enim verba & cit. LL. minime ad huncce casum applicari videntur.

§. XVI.

Restat denique, ut peractis his, coronidis loco, de remediis, quibus quartam Falcidiam consequitur heres, pauca proferamus. Et si retro respicimus, unicum tantummodo remedium, *jus* nimirum *retentionis* heredi competuisse, animadvertimus, *l. 15. §. 1. ff. ad L. Falc. & l. 18. C. eod.* Hodie vero plura inveniri, nemo est, qui negat. Siquidem ex *l. 26. ff. ad L. Falc.* patet, quoque præter *jus retentionis*, *rei vindicatione* quartam nos consequi posse, si forte res legata jam apud legatarium sit, quo in casu jure vindicare partem, quæ propter Legis Falcidiæ rationem remanere deberet, posse heredem, inquit SCÆVOLA *L. V. Responsorum*, unde decerpta est *l. d. 26. ff. ad L. Falc.* Porro *Conditione indebiti*, si forte ex errore factorum legatum legatorio exsolvit, vel alio modo quid ad legatarium pervenit *l. 1. §. 11. ff. ad L. Falc. l. 39. ff. de Condiç. indeb.* Ultimo denique *actione ex stipulatu*, si scilicet legatarii, stipulanti heredi promiserunt, restituere id, quod ultra dodrantem fuit legatum, *arg. l. 1. ff. si cui plus, quam per L. Falc. licuerit, &c.* quæ actio, quamvis ejus usus raro Jure Saxonico contingat, tamen haud abrogata, si præprimis requisita stipulationis necessaria, apparent, inveniuntur.

tur. Et hæc dicta sufficiant de Legis Falcidiæ usu in foro, quam & de eo, quod supra promissimus. Si forte quædam deficiunt, quæ adesse deberent, id haud nobis sed temporis penuriæ, L. B. imputabis. Interim tamen DEO

TER OPTIMO MAXIMO SIT LAUS
HONOR ATQUE GLO-
RIA.

F I N I S .

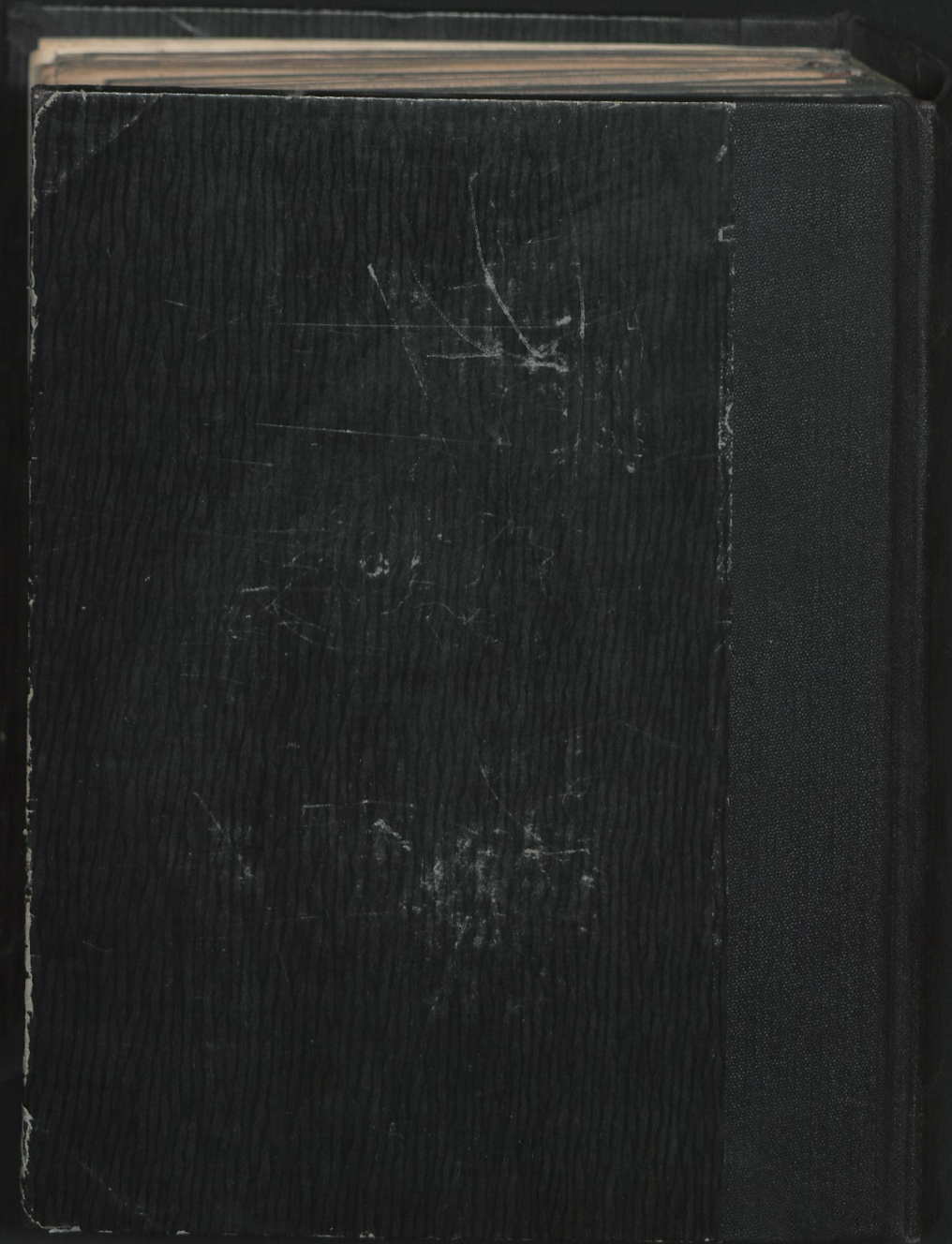
VD18

ULB Halle
007 017 200

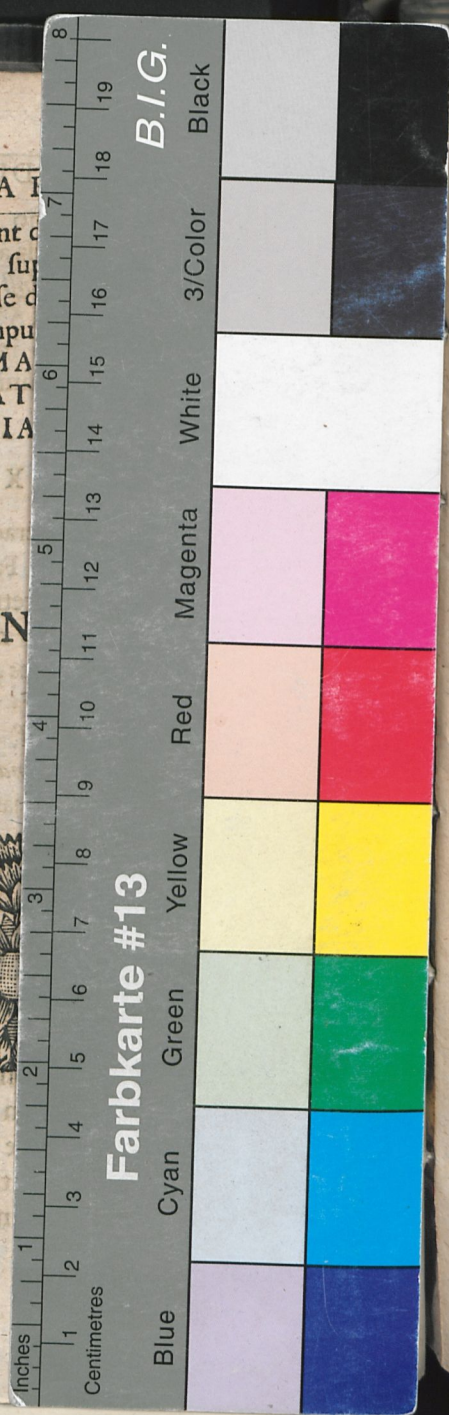
3

7
Pri. 59. num. 34. P. Na 59.

29.
1713, 36

DISSERTATIO JURIDICA
DE
LEGE FALCIDIA
EJUS
ORIGINE, DISPOSITIONE
NEC NON
USU IN FORO SAXONICO

QUAM
OCCASIONE CONST. EL. I. P. III.
CONSENSU ILLUSTRIS JCTORUM ORDINIS

PRÆSIDE
D. FRIDERICO HENRICO GRAFFIO,
SUPR. CUR. PROV. ADVOCAT. ORDIN.

MODESTÆ ERUDITORUM DISQUISITIONI,
AD D. XXII. AUG. AN. MDCCXIII.
SUBJICIT

CHRISTIANUS AUGUSTUS GLASER,
SORAV. LUSAT.

LIPSIÆ,
LITTERIS IMMANUELIS TITII.

